Despre ateism

Multe persoane cu pregătire tehnica sau umanistă care nu au avut curiozități personale de genul : ce este în spatele lui...., dar cum se explică ce este în spatele lui..., dar pe ce se bazează explicația lui ce este în spatele lui...s-au obişnuit cu ştirile conform cărora ştiința a mai dezlegat un mister al naturii, şi încă unul, şi aşa mai departe, adică şirul problemelor rezolvate de ştiință este neîntrerupt şi nu se întrevede nicidecum pericolul ca acest şir să aibă un capăt.
Acest lucru se potriveşte cu educația şcolară şi pregărirea universitară bazate pe spriritul ştiințific, atât în ceea ce priveşte domeniile tehnice, cât şi cele ale ştiințelor umaniste. Şcoala şi universitatea ne-au făcut să credem şi ne-au împăcat cu gândul că ştiința rezolvă rând pe rând problemele neelucidate, ceea ce este corect, dar ne-a creat şi iluzia că le va rezolva pe **toate**.
Aici este sursa ateismului. Anume credința că **toate** problemele omului vor fi rezolvate de ştiință şi că ştiința oferă un cadru conceptual în interiorul căruia se pot sau se vor putea descrie şi explica **toate** corelările între diferitele aspecte ale universului.
Matematicienii au creat sute de teoreme despre diferența între „o infinitate de elemente" şi „toate elementele". Acestea par să fie trecute sub tăcere de către majoritatea adepților concepției de mai sus.
Este vorba despre o concepție simplistă despre ştiință, despre o filosofie primitivă pentru care este suficient să pună semnul egalității între ştiință şi spiritul ştiințific empiric care porneşte exclusiv de la experimente şi consideră că este îndreptățit să negi existența oricărui fapt care nu a putut fi dovedit printr-un lanț logic care să aibă la un capăt fapte experimentale indubitabile. De multe ori această filosofie primitivă, în tendința de a elimina cât mai mult din aspectele conceptuale complexe cade în păcatul de a amesteca ştiința cu tehnologia ca şi cum diferențele intre acestea ar fi neesențiale.

Desigur există şi o abordare ştiințifică mai serioasă care nu se teme să se aventureze în conceptual şi abstract, trăgând concluzii şi dincolo de cadrul strict experimental şi ajungând astfel să treacă dincolo de ştiința empirică, în ipotetic sau în filosofic.
Această abordare a construit o filosofie a ştiinței necontradictorie în raport cu spiritul ştiințific empiric. Ea cupinde teorii despre naşterea universului, a vieții, despre evoluție, despre structura materiei, despre sisteme complexe evoluând către şi mai complex sau despre sisteme în descompunere. Ea a preluat tot ce este nou în ştiință, inclusiv ipotezele îndrăznețe, atâta timp cât nu erau absurde sau nu introduceau un „Deus ex machina" bun la a explica orice. Încetul cu încetul s-a dezvoltat o concepție non-simplistă care a înzestrat materia cu proprietăți pe care pionierii filosofiei empiriste nu le-ar fi putut bănui.
Am ajuns astfel la un concept de materie foarte diferit de acela din anii naşterii

materialismului ştiinţific : acest concept nu are definiţie şi are nişte proprietăţi foarte ciudate : **nu a fost creată, nu are început sau sfârşit** nici în timp şi nici în spaţiu, **se organizează creând structuri** din ce în ce mai complexe (principiul neg-entropiei), **este înteligentă**, iar părţile ei, atunci când sunt izolate de „tot" se descompun, creează dezordine (principiuil entropiei).
În plus, existând clar tendinţa de autoorganizare în vederea apariţiei structurilor din ce în ce mai complexe, se evidenţiază un principiu complementar principiului cauzalităţii care seamănă cu ceva echivalent noţiunii de „scop".
Să dăm câteva exemple din fizica teoretică. Este vorba despre principiuil minimei acţiuni din mecanica, de principiul minimizării funcţiei de potenţial, despre principiul echilibrului din termodinamică şi chimie. Fenomenele se desfăşoară astfel încât o anumită funcţie să atingă o anumită valoare, ca şi cum ar avea ca „scop" atingerea acelor valori. Explicaţia fenomenelor este scoasă din domeniul care se studiază şi se mută intr-unul abstract al unor funcţii asociate unor obiecte nedefinite, numite corpuri, particule, campuri, sisteme, stari.
Să părăsim repede acest teritoriu chiar şi până astăzi foarte puţin explorat, plin de capcane şi cu mari şanse de a ne rătăci şi să ne întoarcem la proprietăţile materiei în care cred oamenii cu gândire pozitivistă din ziua de azi. Folosesc cuvântul „cred" cu bună ştiinţă pentru că aici nu poate fi vorba de altceva. Ateii cred în ceva necreat, infinit, indestructibil, inteligent şi care are scopul să creeze structuri din ce în ce mai complexe.
Şi credincioşii dintotdeauna în ce cred ? Cumva într-un moş cu barbă care conduce lumea de la un fel de pupitru de comanda ? Sau într-un fel de abur nedefinit şi inteligent care străbate tot universul şi îi dă imbolduri după bunul lui plac ? Sau într-un vrăjitor bun care ascultă miliarde de rugăciuni zilnic şi le îndeplineşte conform unor criterii care ne scapă ? Nu, ei cred tot în ceva necreat, infinit, indestructibil, inteligent şi care are scopul să creeze structuri din ce în ce mai complexe.
Şi atunci unde este contradicţia între credinţă şi ateism ?
Există multe diferenţe, unele mari, dar nu contradicţii de principiu.
Ateul nu se roagă „la Materie".
Pentru că nu crede că poate avea contact cu „Materia" decât prin reprezentanţii săi în faţa acesteia, adică prin oamenii de ştiinţă. În acest mod se plasează pe treapta de evoluţie a omului primitiv care nu putea intra în contact direct cu forţa în care credea, ci doar prin intermediul unor reprezenanţi, cum ar fi magii, vracii, şamanii, etc.
De aceea el nu i se poate adresa materiei cu apelativul „Tu". Nu se poate raporta personal la ea. Nu-şi poate deschide sufletul în faţa ei.
Apelativul „Tu" asigură maximum de intimitate, mult mai mult decât „eu", pentru că, rostind „eu" există extrem de multe lucruri subînţelese şi care deci se pot lăsa neabordate, pe când cu „tu" gradul de implicare creşte exponenţial.
Şi această implicare are o funcţie integratoare, individul nu mai este un „caleidoscop de complexe", ci tinde să devină una şi aceeaşi persoană cu „tu" prin iubire, această „tindere fără sfârşit către ceva" reprezintă o cale pentru toată viaţa care crează structuri, care uneşte, corelează, integrează, înnobilează.
Nepermiţându-şi accesul la acest tip de „relaţie intimă" (din comoditate, din frica de ridicol, din dorinţa de a fi „în pas cu vremea", etc), ateul crede despre credincios că este un primitiv, un neevoluat intelectual, un individ contracdictoriu incapabil să-şi abordeze şi să-şi rezolve contradicţiile, pentru care universul este condus de un moş cu barbă, un vrajitor sau un abur, (hai să-i zicem câmp de forţe) nedefinit omniprezent şi omnipotent.
Cu toate că ateul admite existenţa principiilor direcţiei în care evolueaza procesele, el

afirmă, aici caricaturizez puțin, că procesele au loc din cauză că au un scop. Şi acest giumbuşluc logic se face pentru a nu se pune cumva semnul egalității între tendință, scop, intenție, adică pentru ca nimeni să nu tragă concluzia că el ar admite existența unui câmp, a unui fel de abur inteligent care conduce lumea manifestând intenții.
Ateul crede că nu există în lume nici un scop şi că totul se petrece ca pur hazard, în acelaşi timp în care admite că universul se autoorganizează creând structuri din ce în ce mai complexe. Şi că acest lucru se corelează teoretic cu principiile statisticii, în sensul că hazardul, supus legii numerelor mari, produce regularități, respectiv selecții statistice cu comportament similar, cu alte cuvinte rudimentele unei legități. Şi că orice tendință („scop") care nu poate fi interpretată statistic în acest mod este irelevantă.
Dacă ne-am restrânge la a folosi noțiunea de **irelevant** totul ar fi în regulă. Asta ar însemna că nu putem trage nicio concluzie semnificativă dintr-o mulțime de evenimente irelevantă statistic, adică prea săracă în elemente.
Ajunşi în acest punct, foarte mulți atei fac următoarea extrapolare.
Afirmația corectă :
„ Nu facem nicio afirmație despre evenimente singulare sau statistic irelevante pentru că din punct de vedere al legilor statisticii orice asemenea afirmație este lipsită de sens." este extinsă la :
„Nu luăm în seamă evenimente singulare sau statistic irelevante pentru că nu au bază ştiințifică"
duce la exagerarea :
„Descrierile evenimentelor singulare sau statistic irelevante cărora ştiința nu le-a găsit încă o explicație, neluându-se în seamă ca descrieri de fapte empirice, experimentale se decretează a fi nişte fabulații fără nicio legătură cu realitatea."
Prin acest decret Învierea lui Iisus Christos, minunile sfinților şi „performanțele" yoghinilor devin nişte aiureli.

Rezumând cele de mai sus, constatăm că am pus în evdență două diferențe majore între ateism şi credință.
Ele au ca element comun neimplicarea personală în cazul ateului, respectiv abordarea relației „eu-univers" prin solicitarea resurselor celor mai intime şi profunde ale psihicului în cazul credinciosului, insă partea discursivă, ceea ce se poate exprima prin noțiuni şi relații între noțiuni se poate aduce la o formă comună necontradictorie.